

GUDSTJENESTE KASTELSKIRKEN D. 05. APRIL 2021

PRÆLUDIUM

SALME v. KORET

Vers 1-4 af Sl. 216, *Der venter bag langfredags nat.*

Mel.: Chr. Vestergaard-Pedersen 1979

1

Der venter bag langfredags nat
en påske-morgenrøde.
Men seglet er for graven sat,
og kold er nu den døde.

2

En påskelørdag, ond og grå,
med sine træge timer
til enden gennemlides må,
før påskeløkken kimer.

3

En sabbat, ja, en hviledag,
den kaldes må med rette.
Dog har den ej sin ro og mag
til glæde for den trætte.

4

Dens hvile er en dødsens ro,
hvor ej er mer at gøre,
med udslukt håb og visnet tro
og ingen trøst at høre. (K.L. Aastrup 1939)

HILSEN

P: Herren være med jer! **Evt. KORSVAR**

KOLLEKT

P: Lad os alle bede.

Elskede Herre og Mester,
tilgiv os at vi ikke altid kan kende dig
når du kommer til os
som den der er opstået fra de døde,
for vores øjne er slørede af tårer og tvivl.
Men du kender altid os
og møder os med det navn vi fik i dåben.
Vores hjerter flyder over,
og sjælen får fuglevinger
når vi mærker at vi er genkendt.
Englene smiler i morgensolen.

Nu beder vi dig:

Giv os øre så vi kan høre dig kalde på os
når vi går gennem verdens skyggedal
til dødens haver.

Så ved vi at vi ikke er glemt,
at vores navne ikke er slettet,
men at vi skal leve hos dig i paradiset have.

Derfor takker vi dig,
Fader, Søn og Helligånd,
du livets Herre.

(Kirsten Jørgensen 2012)

EVT. KORSVAR: AMEN

TROSBEKENDELSE

(Præst vender sig mod menigheden)

P: Lad os bekende vor kristne tro

Vi forsager **Djævelen** og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på **Gud Fader, den Almægtige,**
himlens og jordens skaber.

Vi tror på **Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre,**
som er undfanget ved Helligånden,
født af Jomfru Maria,
pint under Pontius Pilatus,
korsfæstet, død og begravet,
nedfaret til dødsriget,
på tredje dag opstanden fra de døde,
opfaret til himmels,
siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd,
hvorfra han skal komme at dømme levende og døde.

Vi tror på **Helligånden,**
den hellige, almindelige kirke,

de helliges samfund, syndernes forladelse,
kødets opstandelse og det evige liv.

EVT. KORSVAR: AMEN

SALME v. KORET:

Vers 5-8 Sl. 216, *Der venter bag langfredags nat.*

5

Og dog. Så sejt og sent den led,
så tung af vé og klage,
den dag mit hjerte hænger ved
blandt alle helligdage.

6

Her kender jeg jo mine kår,
hvori jeg mig må skikke,
mens jeg min vej til graven går,
og når jeg dér skal ligge.

7

Der er for graven sat en sten,
som ej sig lader røre;
og indenfor er tørre ben.
Hvad er da mer at gøre?

8

Der er for stenen sat et segl,
som holder mig i mulde,
og ikke blot af fald og fejl,
men af mit hjertes kulde.

LÆSNING

P: Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas

EVT. KORSVAR: Gud være lovet for sit glædelige budskab

Samme dag var to af disciplene på vej til en landsby, som ligger tres stadier fra Jerusalem og hedder Emmaus; de talte med hinanden om alt det, som var sket. Og det skete, mens de gik og talte sammen og drøftede det indbyrdes, at Jesus selv kom og slog følge med dem. Men deres øjne holdtes til, så de ikke genkendte ham. Han spurgte dem:

– »Hvad er det, I går og drøfter med hinanden?«

De standsede og så bedrøvede ud, og den ene af dem, Kleofas hed han, svarede:

– »Er du den eneste tilrejsende i Jerusalem, der ikke ved, hvad der er sket i byen i disse dage?«

»Hvad da?« spurgte han.

De svarede:

– »Det med Jesus fra Nazaret, som var en profet, mægtig i gerning og ord over for Gud og hele folket – hvordan vore ypperstepræster og rådsherrer har udleveret ham til dødsstraf og korsfæstet ham. Og vi havde håbet, at det var ham, der skulle forløse Israel. Men til alt dette kommer, at det i dag er tredje dag, siden det skete. Og nu har nogle af kvinderne iblandt os forfærdet os: De var tidligt i morges ude ved graven, men fandt ikke hans legeme og kom tilbage og fortalte, at de i et syn havde set engle, som sagde, at han lever. Nogle af dem, der er sammen med os, gik så ud til graven og fandt det sådan, som kvinderne havde sagt, men ham selv så de ikke.«

Da sagde han til dem:

– »I uforstandige, så tungnemme til at tro på alt det, profeterne har talt. Skulle Kristus ikke lide dette og gå ind til sin herlighed?«

Og han begyndte med Moses og alle profeterne og udlagde for dem, hvad der stod om ham i alle Skrifterne. De var næsten fremme ved den landsby, de var på vej til, og Jesus lod, som om han ville gå videre. Men de holdt ham tilbage og sagde:

– »Bliv hos os! Det er snart aften, og dagen er allerede gået på hæld.«

Så gik han med ind for at blive hos dem.

Og mens han sad til bords sammen med dem, tog han brødet, velsignede og brød det og gav dem det. Da åbnedes deres øjne, og de genkendte ham; men så blev han usynlig for dem. De sagde til hinanden:

- »Brændte vore hjerter ikke i os, mens han talte til os på vejen og åbnede Skrifterne for os?«

Og de brød op med det samme og vendte tilbage til Jerusalem, hvor de fandt de elleve og alle de andre forsamlet, som sagde:

- »Herren er virkelig opstået, og han er set af Simon.«

Selv fortalte de, hvad der var sket på vejen, og hvordan de havde genkendt ham, da han brød brødet. AMEN. (*Lukasevangeliet 24,13-35*)

PRÆDIKEN

Om alt går vel, og vi kan holde smittetallene nede, kan vi d. 21. april atter besøge den permanente samling af malerier på Statens Museum for Kunst. Her er det muligt at se, eller gense, Andreas Mantegnas maleri *Den Lidende Frelser* – italienske renæssance, når det er finest. Billedet stammer fra slutningen af det 15. århundrede – altså fra lige før Reformationen bryder løs. Vi har det på SMK, fordi det i 1600-tallet blev købt af Fredriks d. IV til kongens private kunstkammer. Jeg har hørt, at Vatikanet på et tidspunkt skulle have været interesseret i billedet og budt en sum for maleriet, som i årevis ville have kunnet finansiere

driften af museet. Heldigvis har man ikke grebet til den slags løsninger på et mere eller mindre latent budgetunderskud.

I billedets forgrund viser Mantegna os en Kristus, som befinder sig i en tilstand mellem liv og død – eller rettere: mellem død og liv. Fødderne er gennemhullede af naglerne fra korsfæstelsen; de er marmorhvide – isnende kolde med det blå skær, som døden mærker et legeme med. Torsoens hud har så svag en rosa tone, at man kan blive usikker på, om det kun er daggryet mod øst, der kaster et skær af liv over kroppen. Men ansigtet! Kinderne?! De synes da at have fået lidt farve?!

Øjnene står på klem, læberne er let adskilte. Det er vist sjældent, kunstnerne skildrer deres personer med åben mund: Hvad skal en maler dog stille op med det ikke særligt poetiske faktum, at mennesket har munden fuld af tænder? Men Mantegna har ladet Kristus åbne munden og tage et allerførste, usikkert åndedrag. Bag ham står to engle, som daggryet får til at stråle. Det ser ud som om, de hjælper ham med at trække vejret. Præcis, som når vi, almindelige dødelige, vil hjælpe et menneske til at kontrollere sit åndedræt: Vi trækker vejret sammen med det: Ind – ud. Ind – ud.

Vær stille, stille. Hold tankerne tilbage. Det er for tidligt på dagen til at tale om tro. Men måske vi kan håbe, der er liv på vej?!

Den Lidende Frelser viser os en opstandelse uden truttende basunngle, sejrsbanner og stor triumf. Med sit maleri forsøger Mantegna at holde påskens begivenheder sammen: Til venstre, i maleriets mellemgrund ser vi kvinderne, som efter Sabbatten er på vej fra Jerusalem til graven for at salve den døde. Mantegna følger her Matthæusevangeliet, hvor det er Maria Magdalene og en anden Maria, som i morgengryet bevæger sig ud til graven. Til højre, i billedets baggrund, ser vi sporene af Langfredagens begivenheder: Tre tomme kors står ved siden af hinanden på en høj, som er dækket med kranier – Golgata, hovedskalstedet. I samme høj, vel nærmest under korsene, finder vi den tomme grav.

Mantegna afslører sig her som en opmærksom læser af Johannesevangeliet. Alene i dette evangelium hører vi, at den klippegrav, hvor Josef af Arimatæa af Pilatus fik tilladelse til at gravlægge Jesus, lå i den have, hvor også korset stod. På linje med den fjerde evangelist har Mantegna insisteret på, at det tomme kors og den tomme grav hører sammen. Begge vil, at vi ikke glemmer Langfredagens begivenheder i lyset af opstandelsens triumf. Det er af samme grund, jeg på denne Anden Påskedag, et par uger før genåbningen af Statens Museum for Kunst, inviterer på en *guided virtuel tour*, hvor vi ud over *Den Lidende Frelser*

også skal se på et andet af museets ikoniske malerier af påskens begivenheder, men det venter vi lidt med.

II.

Fordi Mantegna i sit maleri samler påskens begivenheder fra de forskellige evangelier, ville man umiddelbart forvente også at finde de to disciple afbildet, som efter påskens ulykkelige hændelser bryder op fra Jerusalem for at drage tilbage til deres hjemby, Emmaus. Trods intensiv legen '*Find Holger*' er det dog ikke lykkedes mig – med den afstand til billedet, som kustoderne insisterer på – at finde de to disciple. Men da jeg, som en del af min forberedelse til denne prædiken, gik ind på SMK's website for at få digital adgang til billedet, fandt jeg ved hjælp af det forstørrelsesglas, man der har til rådighed, to hoveder, som netop dukker op bag en bakke på den vej, der fører bort fra Jerusalem. De vitterlig svære at få øje på, fordi de falder sammen med løvet omkring vejen. Det kan være malerens forsøg på at sløre den temporale uorden: Sådan set er der jo endnu et par timer, inden de bør dukke op. Men da vil de slå følgeskab med en fremmed, som de vil fortælle om deres skuffelse over, at dét, de var draget til Jerusalem for at være en del af, er endt som en fiasko. Profeten, de havde sat deres lid til, og som de forventede ville have gjort op med et grisk tempelregime, endte med på

tragisk vis at blive korsfæstet af det jødiske establishment. Men ikke nok med det. Som for at føje spot til skade har hans grav været udsat for plyndring. Nogle af de kvinder fra Galilæa, som har fulgt profeten fra begyndelsen, hævder ganske vist, at de i et syn har set to engle, som har sagt, at han lever. Men hvem kan dog tro på den slags? Nu er det vist på tide, at de vender tilbage til deres marker for at råd bod på alt det, de i deres drømmerier har forsømt. Den fremmede irettesætter de to disciple og minder dem om de gammeltestamentlige profeters tale om den ventede Messias. Det er dog først, da den fremmed, efter at være blevet overtalt til at overnatte hos disciplene, bryder brødet på den måde, som de genkender fra Kristi indstiftelse af nadveren, at de erkender, hvem de fulgtes med på vejen. Og så er han væk.

Når det gælder opstandelsestroen, har de to disciple intet privilegium i forhold til os, vi, der følger efter. Ligesom vi, er også de overladt til de profetier, som er nedfældet i Skrifterne, og de vidnesbyrd, som andre kan aflægge, når nadverens rituelle oplevelse af transcendens skal tydes.

Det er en skrøbelig tro, som vedvarende må balancere på den skarpe kant mellem håb og tvivl. I sit Andet Brev til Korinterne jubler Paulus

sejrssikker: "Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til!" Men hvem evner at fæste lid til dette, *når englernes lysglans forsvinder i natten?*

III.

Men lad os vende tilbage til vor *tour de force* gennem Statens Museum for Kunst og gøre holdt ved Joakim Skovgaards maleri af *Kristus i de dødes rige* fra slutningen af det 19. århundrede. Skovgaards kæmpe billede – 3,5 x næsten 5 meter – er inspireret af Grundtvigs salme ”I kvæld blev der banket på Helvedes port.” I salmen skildres Kristi triumferende togt ned i Dødsriget, hvor han tilbageerobrer de sjæle, som befinder sig i dødens greb. Salmen er en gendigtning af et middelalderligt heltekvad af den engelske digter Kædmon, der i det 7. århundrede levede som lægbroder i et kloster i Yorkshire.

Nu er det ikke Skovgaards triumferende Kristus, der udstyret med Guds herlighed og stråleglans bryder Helvedets porte op og træder Satans slanger under fode, som vi her skal beskæftige os med. I stedet er det den fremstilling af Dødsriget, der kommer til udtryk i billedet, vi vil kigge nærmere på. Skovgaard maler de døde som i live. Eller i hvert fald i en eller anden form for liv. De har kroppe, de kan sanse lyset, men deres ansigter og øjne er underligt tomme. De er som amøber, der reagerer på det lys, som udgår fra den opstandne Frelserens krop.

Vi kan i Skovgaards maleri se reminiscenser af det gammeltestamentlige dødsrige – jødernes SHEOL – som er GUDSFORLADTHEDENS sted. SHEOL er stedet, hvor enhver erfaringen af Gud er fraværende. Det er derfor også FØLELSESLØSHEDENS og MENINGSLØSHEDENS sted.

IV.

Derfor skal vi nu stifte bekendtskab med to personer, som har interesseret sig for denne uhyggelige ‘nat’, der strækker sig fra Langfredag henover lørdagen til påskemorgen om søndagen, sådan som Aastrup beskriver det i sin salme; nemlig den katolske teolog Hans Urs von Balthasar og hans livsledsagerske, lægen, Adrienne von Speyer. I 1944 oprettede de to et spirituelt fællesskab for lægfolk i Baden-Württemberg i Tyskland, *Die Johannes Gemeinschaft*, hvis beboere læste Johannevangeliet som en form for tidebønner, og som forstod deres tilværelse i lyset af det fjerde evangelium.

Gennem næsten 40 år gik von Speyer hver Langfredag nat ind i en lang og dyb meditation, hvor hun fulgte Kristus ned i dødsriget. von Balthasar nedskrev de billeder, som von Speyers meditationer kaldte frem.

Meditationerne kom senere til at danne grundlag for von Balthasars fornyelse af katolikkernes teologi. Men også protestanter har kigget

Balthasar over skuldrene for at få et glimt af de billeder, som von Speyer – denne moderne, kvindelige discipel – fik.

Iflg. Balthasar resulterer forestillingerne om Kristi sejrige nedstigning til Helvede – sådan som de kommer til udtryk i Skovgaards maleri, i, at påsken kommer for tidligt. Vi lader jo nærmest Langfredag og påskemorgen smelte sammen. Men for Balthasar må Bibelens stilhed om, hvad der skete mellem Langfredag og påskemorgen – altså om lørdagen – tages for det, den er: stilhed. Om lørdagens begivenheder kommer selv sproget til kort; derfor må der ties. Stilheden udelukker forestillingen om en Kristus, som fuldt levende stiger ned i helvede for der at tage kampen med Døden op. I stedet er denne stilhed udtryk for den passive tilstand, Kristus befinder sig i efter Langfredag. Der er altså ikke tale om nogen aktiv nedstigning i dødsriget – endnu mindre om en triumferende tilbageerobring af det, som døden har lagt beslag på. Det eneste, der foregår om lørdagen, er Kristi *passive* nedsynken i dødens dyb: SHEOL. Der er ingen kamp, kun stilhed – absolut stilhed.

For Balthasar er det af afgørende betydning, at vi holder Langfredagens hændelser adskilt fra lørdagens. Inspireret af von Speyers meditationer, fortolker han Kristi nedsynken i dødsriget som en *anden død*, der er kvalitativt forskellig fra den første. Kristi død på korset –altså den før-

ste død – var udtryk for en død, som han *frivilligt* påtog sig, fordi han elskede faderen. På korset er der tale om en *aktiv* og *heroiske* handling i lydighed mod Guds vilje. I Gethsemane beder Jesus ganske vist om – “hvis det er muligt” – at blive skånet for “bægeret.” Men efter en indre kamp, hvis intensitet varierer lidt fra evangelium til evangelium, når han frem til en afklaring: Han er rede til at drikke bægeret med Guds vrede.

Men han ved endnu ikke, hvad dette indebærer. For døden på korset er bare den *lille* død – her skånes han for bægeret – men om lørdagen, hvor han synker ned i dødsriget, ned i SHEOL, må han tømme det. Som død er Kristus fuldstændig *prigsivet* Faderens vilje – og vrede. Det er i denne passive tilstand, han føres til helvede, og der må erfare den totale GUDSFORLADTHED og mærke MENINGSLØSHEDEN og FØLELSLØSHEDEN. KÆRLIGHEDEN – både Guds og hans egen – er væk.

At befinde sig i SHEOL ligner den tilstand, som mennesker, der har været ud i en dyb depression, kan beskrive – og er det måske. Guds *depression* over den verden, hvor alt skulle have været så ”såre godt”. Helvede rummer alt det, som Gud har forkastet og sagt NEJ til i sit ska-

berværk. Alt det, som er uforeneligt med Guds vilje for den skabte verden.

Det er således hverken i Gethsemane skærtorsdag eller foran korset langfredag, at Kristus står ansigt til ansigt med den opgave, han har påtaget sig. Det sker derimod om lørdagen, når han i dødsriget må lære GUDSFORLADTHEDENS væsen at kende.

I en af meditationerne – den, som hedder “Påfuglens øje” – hører von Speyer det personificerede SHEOL tale til den døde Kristus:

- ”Du ønskede at opgive alt, ikke sandt? Men intet offer er stort, så længe man er i stand til at elske. Intet offer er stort, når kærligheden giver det mening. Men nu er selv kærligheden blevet taget fra dig! Du ved ikke længere, hvorfor du påtog dig denne opgave.”

Dette er den hårdeste straf, som kan ramme et menneske: at fratage det dets evne til at elske – elske Gud, elske mennesket, elske livet. Det er her i denne depressive tilstand, at Kristus møder den anden, den store og den sande død.

For Balthasar handler Jesus’ død på korset altså ikke kun om, at en uskyldig og retfærdig mand stedfortrædende bærer straffen for vores synders skyld. Problemet med en sådan forståelse af korset er, at nåden

står i fare for at blive *billig*. SHEOL får her igen stemme og spotter Jesus for hans naivitet:

- ”Troede du vitterlig, du kunne frelse verden gennem en stedfortrædende død?”
- ”HA!” – fnyser Døden – som føler sig kaldet til at belære Kristus: ”Det eneste, du har opnået med din død, er, at det nu er blevet let for verden at synde”.

Men nåden er ikke *billig*. Om fredagen mærker Sønnen SYNDEN; men om lørdagen må han erfare GUDSFORLADTHEDEN. Først om lørdagen lader Gud sin vrede komme til fuld udfoldelse. Han overlader ikke sin søn til skærsildens smålige pinsler. Nej – straffen er meget større: I sin vrede trækker Gud sig tilbage og overlader skaberværket til menneskene selv.

Men fordi også Guds søn om lørdagen må mærke denne vrede, har Gud indoptaget både fredagens GUDLØSHED og lørdagens GUDSFORLADTHEDE i sin nagelmærkede krop.

Balthasar taler om den Hellige Lørdag, som er i stand til at holde Guds NEJ og Guds JA – hans vrede og hans kærlighed – sammen som to sider af samme sag. Hver gang det liv, som skulle være "såre godt"

hæmmes i at udfolde sig, lyder dette NEJ! Men som et ekko til dette NEJ høres Guds JA.

Der er ingen *triumf* over dette frelserværk. Der er ingen triumferende Kristus, som sejrrig vender tilbage fra Helvede efter – en gang for alle – at have plyndret det for Dødens rov. Ingen basunengle, der forkynder med triumf: "Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til!" Der er kun en Kristus, der med spag stemme hvisker: *Ingen er lenger alene på jorden.*

I von Speyers meditation beskrives dette lille bitte påskehåb som en viskøs dråbe:

- ”Men se, hvad er det som glimter? Hvad er det, som i denne uendelige tomhed begynder at tage form? Endnu er det intet. Måske er det en vanddråbe? Nej, det er ikke vand. For det flyder ikke. Det er tykkere og mere viskøst end vand. Det er heller ikke blod, for blod er rødt, blod er levende, blod kan tale som menneskets stemme. Det er altså hverken vand eller blod. Det synes ældre end både vand og blod. Langsomt, langsomt, ubegribeligt langsomt begynder dråben at flyde. Vi ved ikke, om den rummer dødens ubeskrivelige træghed, urkræfternes kaos eller den allerførste begyndelse. *Vær stille, stille. Hold tankerne tilbage. Det er for tidligt på dagen til at tale*

om tro. Jamen se: Der *er* virkelig bevægelse – så sagte, så sagte pibler livet frem.”

Måske kan vi atter driste os til en tanke eller to? Et spørgsmål trænger sig på: Hvem har egentlig den største kærlighed? *Ham*, som på korset soner synden og gør det skete usket? Eller *ham*, som forbliver hos os gennem erfaringen af GUDLØSHED og GUDSFORLADTHED?

Det er godt, *Den Hellige Lørdag* er der, for den hindrer, at påskemorgen kommer for tidligt, og at opstandelses-budskabet dermed sættes på *discount*.

Den Hellige Lørdag er som lyset i den blå time, der binder nat og dag sammen.

Den Hellige lørdag er som de blå toner, der fylder rummet mellem mol- og dur-skalaen ud. Det er sådan nåden lyder: et NEJ, der har et JA som ekko. Lyt derfor godt efter de blå toner i søndagens postludium. Som en påmindelse om Guds trodsige kærlighed til os væver de sig gennem denne Anden Påskedags musik. Glædelig påske.

LOVPRISNING:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud,

Fader, Søn og Helligånd,

Du, som var, er og bliver – én sand treenig Gud,

Højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed.

Amen

MEDDELELSER

På næste søndag, d. 11. april, er der gudstjeneste her i kirken kl. 10. ved Else Hviid.

Efter prædikenen skal vi høre den norske salme "Mørket omkring oss" som motet. Teksten er af Svein Ellingsen og musik af Harald Herresthal. Den vil blive sunget som solo af en af kirkens sopraner, Christina Herresthal. Den er arrangeret af Frode Andersen, som her 2. Påskedag også er gæstesolist på accordeon.

Som præludium har vi hørt "Helgesminde", som postludium hører vi: "Nordlys Pols". Der er tale om uropførelser af komponisten Mette Katrine Stærks værker.

SALME V. KORET

Mørket omkring oss (Svein Ellingsen 1978)

Mel.: Harald Herresthal 2017

1.

Mørket omkring oss er mørket før daggry!

Englene kommer med bud o Guds glede:

Midt i vårt mørke er Mennesket blant oss!

Ingen er lenger alene på jorden.

2.

Englenes lysglans forsvinner i natten.

De som fikk bud, gjør seg rede til oppbrudd,
vandrer i mørket og finner Guds bolig.

Ingen er lenger alene på jorden.

3.

Mørket er ikke for mørkt for Guds øye.

Han som er Kjærlighet, er ved vår side.

Uskadd av mørket er Mennesket blant oss!

Ingen er lenger alene på jorden.

4.

Englenes lysglans forsvinner i natten.

Ordet de brate bliver aldri tatt fra oss,

ordet om Mennesket, kommet til verden!

Ingen er lenger alene på jorden.

5.

Håpet får gripe det kommende daggry!

Englenes lovsagn skal sprengre vårt mørke.

Se, her blant mennesker finnes Guds bolig!

Ingen er lenger alene på jorden.

FADER VOR

P: Lad os alle bede!

(præsten vender mod alteret)

Fader vor,

du som er i himlene!

Helliget vorde dit navn,

komme dit rige.

Ske din vilje,

som i himlen således også på jorden.

Giv os i dag vort daglige brød.

Og forlad os vor skyld,

som også vi forlader vore skyldnere.

Og led os ikke i fristelse,

men fri os fra det onde.

Thi dit er riget og magten og æren i evighet!

Evt. KORSVAR: AMEN

POSTLUDIUM

DEN ARONITISKE VELSIGNELSE

(præsten vender mod menigheden)

P: Modtag Herrens velsignelse!

Herren velsigne dig og bevare dig!

Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig!

Herren løfte sit åsyn på dig og give dig fred!

KORSVAR: AMEN

(Præsten gør korstegn)

SALME v. KORET

Vers 9 Sl. 216, *Der venter bag langfredags nat.*

9

Så er det da en nådes-sag,
hvad der af mig skal blive,
om Herren gør en påskedag
og kalder dødt til live.